

12. naloga – Navier-Stokesov sistem

Jože Zobec

1 Razmislek

V tej nalogi bomo reševali Navier-Stokesov sistem dvo-dimenzionalne nestisljive tekočine (kapljevine). Izmed možnosti, ki so nam na voljo, bomo za to vajo uporabili metodo, ki reducira eno izmed enačb – metodo, ki dinamiko napove prek vrtničnosti, ‘ ζ ’,

$$\frac{\partial \zeta}{\partial t} + \frac{\partial u \zeta}{\partial x} + \frac{\partial v \zeta}{\partial y} - \frac{1}{\text{Re}} \left(\frac{\partial^2 \zeta}{\partial x^2} + \frac{\partial^2 \zeta}{\partial y^2} \right) = 0.$$

Hitrostno polje, $\mathbf{v} = (u, v)$, dobimo iz tokovne funkcije, ‘ ψ ’,

$$u = \frac{\partial \psi}{\partial y}, \quad v = -\frac{\partial \psi}{\partial x},$$

ki je z vrtničnostjo povezana prek Poissonove enačbe,

$$\nabla^2 \psi = \zeta. \quad (1)$$

Pri tem je zagotovljena identiteta $\partial_x u + \partial_y v = 0$. Časovni korak je omejen po Courta-novem pogoju. Robni pogoj za ψ prevedemo na robni pogoj ζ , toka v steno ne sme biti. Vse odvode prepisemo v diskretne in dobimo eksplisitne enačbe za časovni razvoj:

$$\zeta_{i,j}^{t+1} = \zeta_{i,j}^t + \Delta_{i,j}^t, \quad (2)$$

$$\begin{aligned} \Delta_{i,j}^t = & \frac{\delta}{h} \left[\frac{1}{h\text{Re}} (\zeta_{i,j+1}^t + \zeta_{i,j-1}^t + \zeta_{i+1,j}^t + \zeta_{i-1,j}^t - 4\zeta_{i,j}^t) \right. \\ & \left. - \frac{1}{2} ((u\zeta)_{i,j+1}^t - (u\zeta)_{i,j-1}^t + (v\zeta)_{i+1,j}^t - (v\zeta)_{i-1,j}^t) \right], \end{aligned} \quad (3)$$

hitrostno polje dobimo kot

$$\frac{1}{2h} (\psi_{i+1,j}^t - \psi_{i-1,j}^t) = u_{i,j}^t, \quad \frac{1}{2h} (\psi_{i,j-1}^t - \psi_{i,j+1}^t) = v_{i,j}^t. \quad (4)$$

Enačbo (1) lahko rešujemo na mnogo različnih načinov, vendar mislim, da gre najhitreje z metodo SOR s Čebiševim pospeševanjem konvergence.

2 Implementacija

Tako kot prej sem napisal karseda za hitrost optimizirano različico programa v program-skem jeziku C, kjer sem najbolj požrešne funkcije pohitрил/nadomestil ob namigih progrma gprof. Dodatno optimizacijo sem napravil tako, da je za mojo $N \times N$ mrežo bil N vedno

lih. Skušal sem napraviti program, ki bi čim manj preverjal parametre in se čim bolj osredotočil na računanje.

Nekako je bilo treba pravilno določiti δ (tj. časovni korak). Tega sem določil tako, da sem prvih 10 časovnih iteracij δ računal sproti s hitrostmi in rekel

$$\delta = \frac{1}{40Nv_{\max}},$$

nato pa preostanek upošteval po zadnjem izračunanem δ . Za izračun nove iteracije ζ sem imel pripravljeno pomožen blok spomina. Za izračun ζ^{t+1} sem ju zamenjal v konstantem času (tj. zgolj zamenjal naslov spominskega bloka).

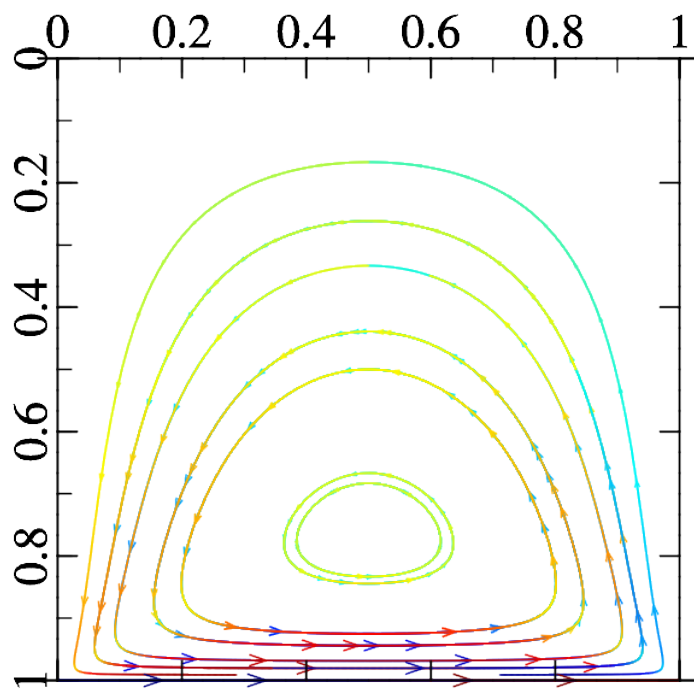
Tabela 1: Spodaj vidimo kolikšen delež časa izvajanja programa vzame posamezen del algoritma. Kot vidimo, se je Čebiševo pospeševanje izplačalo, saj je računanje Poissonove enačbe primerljivo z računanjem eksplicitne časovne sheme za ζ .

delež	Proces
31%	lihi koraki (SOR)
31%	sodi koraki (SOR)
22%	$\zeta^t \rightarrow \zeta^{t+1}$
11%	izračuni u_{ij} in v_{ij}
0%	izračun δ
0%	zamenjava spominskega bloka
5%	ostalo (alokacija spomina, robni pogoji $\zeta \dots$)

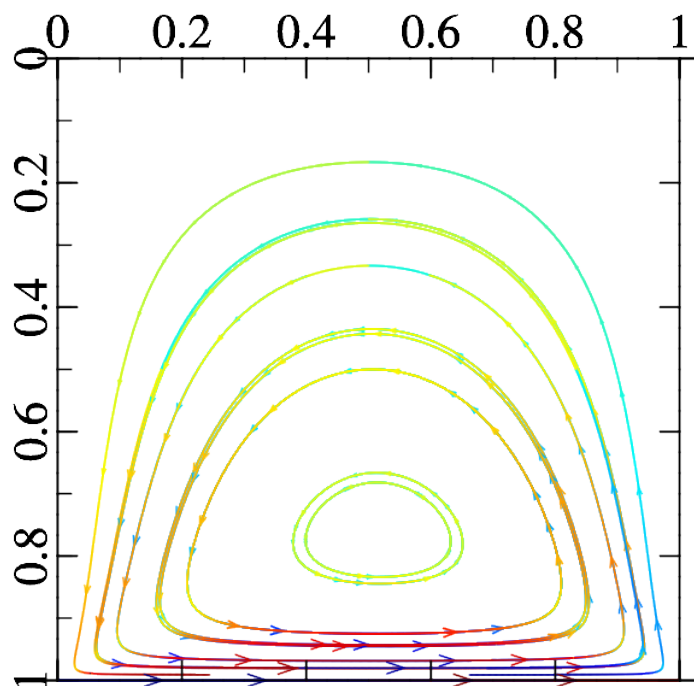
Začetno stanje sem izbral $\psi_{i,j} \equiv 0$, $v_{i,j} \equiv 0$. Tudi $u_{i,j}$ je povsod 0, razen na spodnjem robu, tam je $u_{N,j} \equiv 1$. Zaradi tega je tudi $\zeta_{i,j}$ povsod 0, razen vrstici $\zeta_{N-1,j}$ in $\zeta_{N,j}$.

3 Rezultati

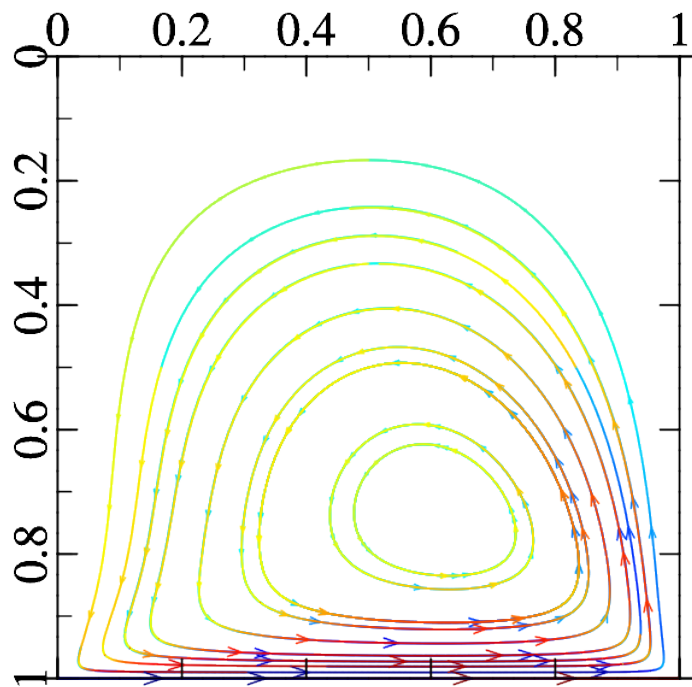
Tokovnice so prikazane na spodnjih slikah (tj. 1, 2, 3, 4 in 5), animacije pa so v priloženi datoteki `anim.tar.gz`. Hitrosti animacij niso sorazmerne s hitrostmi tekočine, ampak so skalirane tako, da se čim bolje vidi začetni prehod iz mirne tekočine v vrtečo se gmoto z vrtincem.

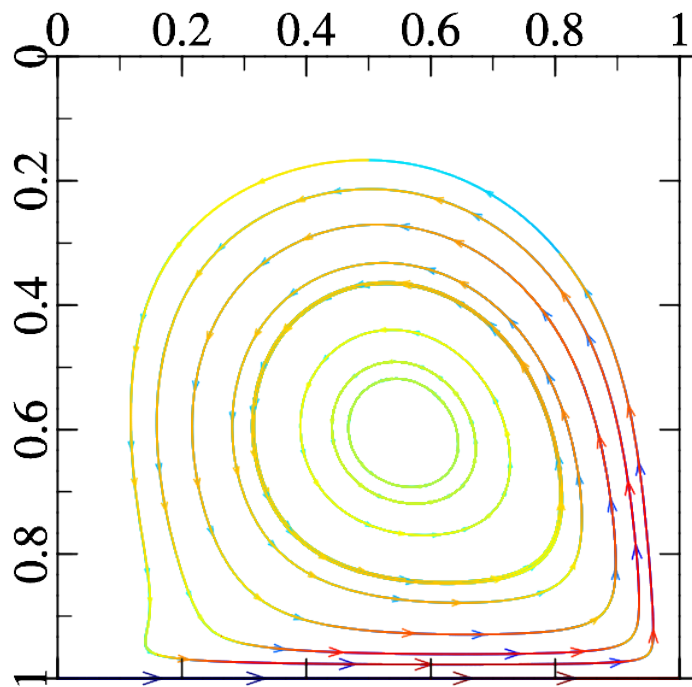
Slika 1: Tokovnice za $Re = 0.1$, $N = 101$. Animacija je v datoteki `Re-0.avi`.

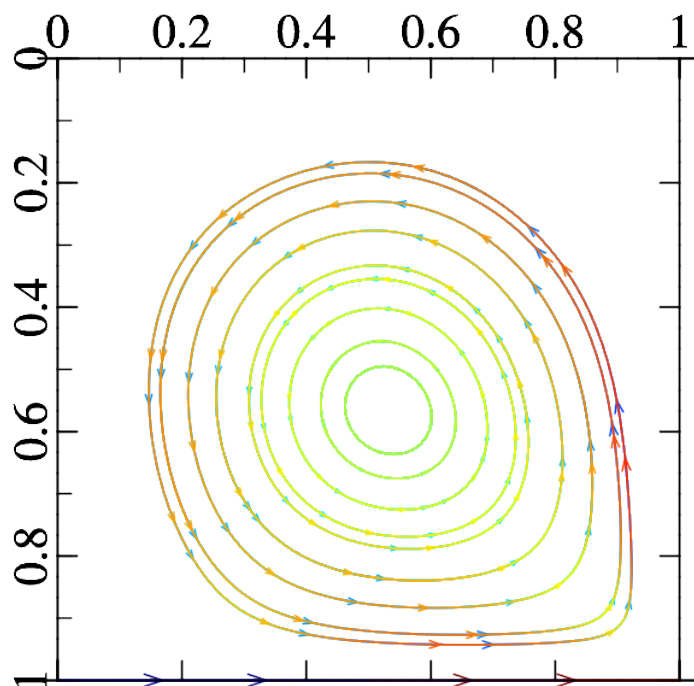
Slika 2: Tokovnice za $Re = 10$, $N = 201$. Ne razlikujejo se bistveno od grafa na sliki 1. Animacija je v datoteki `Re-10.avi`.

Slika 3: Tokovnice za $Re = 100$, $N = 201$. Tukaj je situacija že malo drugačna in premikajoča se stranica vrtinec potegne proti sebi. Animacija je v datoteki `Re-100.avi`.

Slika 4: Imamo prehoden primer med tokovnicami na sliki 3 in 5. Tu je $Re = 400$ in $N = 201$. Animacija je v datoteki `Re-400.avi`.

Slika 5: Tokovnice za $Re = 1000$, $N = 201$. Vidimo, da se vrtinec iz 4 v tem primeru končno centrira. Animacija je v datoteki `Re-1000.avi`.